

INGLIZ TILINI MUSTAQIL O'RGANISHDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Ko'palova Maftuna

Urganch Ranch Texnologiya

Universiteti 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ingliz tilini mustaqil o'rganishda uchraydigan muammolar va ularning yechimlari haqida so'z borganda, bu jarayon murakkab va ko'p qirrali ekanligini tan olish lozim. Ingliz tili, dunyo miqyosida eng ko'p tarqalgan va qo'llaniladigan tillardan biri bo'lib, uni o'rganish ko'plab insonlar uchun muhim maqsad hisoblanadi. Mustaqil o'rganish esa o'z-o'zini boshqarish, motivatsiya va samarali o'rganish strategiyalarini talab etadi. Shu bois, til o'rganishda duch kelinadigan qiyinchiliklarga to'xtalib, ularni yengish yo'llarini ko'rib chiqish muhimdir.

Kalit so'zlar: ingliz tili, muloqot, madaniyat, motivatsiya, integratsiya, video darsliklar, audio kitoblar, amaliy mashg'ulotlar.

Аннотация: Говоря о проблемах, возникающих при самостоятельном изучении английского языка, и способах их решения, необходимо признать, что этот процесс сложен и многогранен. Английский язык — один из самых распространённых и используемых языков в мире, и его изучение — важная цель для многих людей. Самостоятельное обучение требует самоконтроля, мотивации и эффективных стратегий обучения. Поэтому важно подробно остановиться на трудностях, возникающих при изучении языка, и рассмотреть способы их преодоления.

Ключевые слова: английский язык, коммуникация, культура, мотивация, интеграция, видеоуроки, аудиокниги, практические упражнения.

Abstract: When it comes to the problems encountered in independent learning of English and their solutions, it is necessary to recognize that this process is complex and multifaceted. English is one of the most widespread and used languages in the world, and learning it is an important goal for many people. Independent learning requires self-management, motivation and effective learning strategies. Therefore, it is important to dwell on the difficulties encountered in language learning and consider ways to overcome them.

Keywords: English, communication, culture, motivation, integration, video tutorials, audio books, practical exercises.

KIRISH

Ingliz tili — zamonaviy dunyoda eng keng tarqalgan va global muloqot vositasi hisoblanadi. Hozirgi kunda turli sohalarida, jumladan biznes, ta'lim, ilm-fan va madaniyatda ingliz tilini bilish zaruriy talabga aylangan. Texnologiyalar rivojlanishi va xalqaro aloqalarning kengayishi natijasida ingliz tili o'rganishga bo'lgan qiziqish yanada ortmoqda. Ayniqsa mustaqil tarzda ingliz tilini o'rganayotgan shaxslar uchun til ko'nikmalarini rivojlantirish va muloqot imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ingliz tilida samarali muloqot qilish nafaqat tilni chuqur o'zlashtirishga yordam beradi, balki o'rganuvchining o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi hamda yangi bilim va tajribalarga yo'l ochadi. Shu sababli, mustaqil o'rganuvchilar uchun muloqot imkoniyatlarini qanday oshirish mumkinligi dolzarb va muhim mavzu hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Til o'rganishda asosiy muammolardan biri motivatsiya pasayishi hisoblanadi. Mustaqil o'rganish jarayonida boshlang'ichda yuqori bo'lgan qiziqish va ishtiyoq vaqt o'tishi bilan kamayishi mumkin. Bu holat o'rganuvchining o'zini yolg'iz his qilishi, natijalarni ko'rmaslik yoki murakkabliklar tufayli yuzaga keladi. Motivatsiyani saqlab qolish uchun aniq maqsadlar qo'yish, kichik yutuqlarni qadrlash va o'z-o'zini rag'batlantirish muhimdir. Shuningdek, o'rganish jarayonini qiziqarli va o'ziga xos qilish uchun turli xil manbalardan foydalanish – video darslar, interaktiv dasturlar, audio kitoblar va muloqotli mashg'ulotlar motivatsiyani oshiradi. Ikkinchi muammo – vaqt yetishmasligi. Ko'plab odamlar ish, o'qish yoki oilaviy majburiyatlar tufayli til o'rganishga yetarli vaqt ajrata olmaydi. Bunday vaziyatda samarali rejalashtirish va vaqtni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish zarur. Kunlik yoki haftalik o'rganish rejalarini tuzish, qisqa muddatli mashg'ulotlarni samarali tashkil etish va doimiy ravishda til bilan shug'ullanish natijalarni yaxshilaydi. Bundan tashqari, o'rganish uchun qulay va sokin joy ajratish ham konsentratsiyani oshirishga yordam beradi.[1]

Til o'rganishda uchraydigan yana bir muammo – grammatika va lug'atni mustahkamlashdagi qiyinchiliklar. Mustaqil o'rganishda ko'pincha grammatik qoidalarni o'zlashtirishda noaniqliklar va xatolar ko'p uchraydi, chunki bu jarayonda o'qituvchi yoki mutaxassisning doimiy yordami yo'q. Bunday holatda ishonchli va tushunarli manbalardan foydalanish, mashqlarni muntazam bajarish va o'z-o'zini tekshirish muhimdir. Grammatika qoidalarini o'rganishda amaliyotga ko'proq e'tibor qaratish, ya'ni ularni matn yozishda, gapirishda faol qo'llash foydali bo'ladi. Lug'atni esa kontekstda o'rganish va yangi so'zlarni muntazam ravishda takrorlash orqali yaxshilash mumkin. Kelib chiqadigan muammolardan yana biri – talaffuz va eshitish qobiliyatining pastligi. Ingliz tilini mustaqil o'rganishda ko'pchilik talaffuzda xatolarga yo'l qo'yadi yoki eshitilgan matnni to'liq tushunishda qiynaladi. Bu holat, asosan, til muhitining yo'qligi yoki yetarlicha amaliy mashg'ulotlarning bo'lmasligi sababli yuzaga keladi. Bu muammoni yengish uchun ingliz tilidagi filmlar, seriallar,

podkastlar va musiqalarni tinglash, talaffuzni o'rganish uchun maxsus dasturlar va onlayn platformalardan foydalanish muhimdir. Shuningdek, o'z ovozingizni yozib, talaffuzni taqqoslash va xatolarni aniqlash amaliyoti ham foydali hisoblanadi.[2]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Mustaqil o'rganishda yana bir qiyinchilik – muloqot imkoniyatlarining cheklanganligi. Til o'rganish samaradorligi uchun uni amaliyotda qo'llash, ya'ni so'zlashish va yozish mashqlari qilish juda zarur. Biroq, ko'plab o'rganuvchilar tilni o'z-o'zidan o'rganayotganda muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'lmaydi. Bu esa ularning tilni erkin qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishda to'siq bo'ladi. Muammoni hal qilish uchun til almashish klublariga qo'shilish, onlayn chatlar va videoqo'ng'iroqlar orqali ingliz tilida suhbat qilish, hamda do'stlar bilan muntazam mashq qilish tavsiya etiladi. Shuningdek, til bo'yicha onlayn kurslar va mentorlik dasturlariga yozilish ham yordam beradi. Shuningdek, mustaqil o'rganishda o'quv materiallarini tanlash va ulardan samarali foydalanish ham muhim masalalardan biridir. Internetda ingliz tilini o'rgatadigan juda ko'p manbalar mavjud bo'lsa-da, ularning barchasi ham sifatli yoki o'quvchining darajasiga mos kelavermaydi. Noto'g'ri materiallardan foydalanish esa o'rganish jarayonini qiyinlashtiradi va motivatsiyani pasaytiradi. Shu bois, o'z darajangizga mos va ishonchli manbalarni tanlash, o'qituvchi yoki tajribali o'rganuvchilar tavsiyalariga amal qilish muhimdir.[3]

Yana bir muammo – o'z-o'zini baholashdagi qiyinchiliklar. Mustaqil o'rganayotgan insonlar ko'pincha o'zlarining yutuqlarini yoki kamchiliklarini aniq baholay olishmaydi. Bu esa noto'g'ri yo'nalishda davom etishga yoki o'rganish usullarini yangilamaslikka olib keladi. Ushbu muammoni bartaraf etish uchun muntazam ravishda testlar topshirish, o'z ishlarini baholash va natijalarni qayta ko'rib chiqish zarur. Shuningdek, onlayn testlar yoki til o'qituvchilari bilan maslahatlashish ham foydali bo'ladi. Texnologiyalardan samarali foydalanmaslik ham mustaqil o'rganishda uchraydigan muammolardan biridir. Bugungi kunda turli onlayn platformalar, mobil ilovalar, interaktiv darsliklar mavjud bo'lib, ular til o'rganishni ancha osonlashtiradi. Ammo ko'pchilik o'rganuvchilar bu imkoniyatlardan to'liq foydalana olmaydi yoki noto'g'ri usullarda foydalanadi. Bu muammoni hal qilish uchun texnologiyalarni o'rganish va ulardan samarali foydalanish bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantirish kerak. Shuningdek, madaniy farqlar va til muhitining yo'qligi ham til o'rganishga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ingliz tilini o'rganish faqat grammatik qoidalarni o'rganish bilan cheklanmaydi, balki tilning madaniy kontekstini tushunish ham zarur. Madaniy kontekstni tushunmaslik so'zlarning ma'nosini noto'g'ri talqin qilishga olib kelishi mumkin. Bu muammoni yengish uchun ingliz tilidagi madaniy materiallar bilan tanishish, film va kitoblarni o'qish, shuningdek, ingliz tilida so'zlashadigan odamlar bilan muloqot qilish muhimdir. O'rganish jarayonida mustaqil o'rganuvchi ko'pincha o'z-o'zini tartibga solish va intizom

muammosiga duch keladi. Doimiy ravishda o'rganishga vaqt ajratmaslik, mashg'ulotlarni kechiktirish yoki to'liq bajarilmasligi o'rganish samaradorligini pasaytiradi. Bu muammoni hal qilish uchun o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish, o'rganish uchun qat'iy jadval tuzish va unga rioya qilish zarur. Shuningdek, o'rganishni doimiy ravishda kuzatib borish va natijalarni qayd etish ham foydali bo'ladi.[4]

Ingliz tilini mustaqil o'rganganlar uchun muloqot imkoniyatlarini oshirish zamonaviy dunyoda til o'rganish jarayonining eng muhim jihatlaridan biridir. Tilni o'rganish faqat grammatikani o'rganish yoki lug'atni yodlashdan iborat emas, balki uni amalda qo'llay olish, fikrlarni ravon ifoda eta olish, erkin muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdan iborat. Mustaqil o'rganganlar ko'pincha o'z bilimlarini faqat kitoblar, dasturlar yoki onlayn manbalardan oladilar, ammo real suhbatlarda o'zini ishonchli his qilish uchun muloqot imkoniyatlarini kengaytirish zarur. Shu bois, ingliz tilida muloqot qilish imkoniyatlarini qanday oshirish mumkinligi haqida batafsil to'xtalib o'tish muhimdir. Til o'rganishda interaktivlik va amaliyotning roli juda katta. Tilni nazariy jihatdan bilish va uni kundalik hayotda qo'llash o'rtasida katta farq bor. Ingliz tilini mustaqil o'rganganlar uchun asosiy muammo — o'rganilgan bilimlarni muloqotda qo'llash uchun imkoniyatlarning yetishmasligi yoki mavjud imkoniyatlardan to'liq foydalanmaslikdir. Shu sababli, o'rganilayotgan tilni muntazam ravishda amalda qo'llash, yangi so'zlar va iboralarni erkin ishlatish uchun sharoit yaratish zarur. Bu jarayonda turli usullar va resurslardan foydalanish muloqot ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantirishga yordam beradi. Birinchidan, til almashish yoki ingliz tilida suhbatlashish guruhlariga qo'shilish foydali bo'ladi. Bunday guruhlar nafaqat til o'rganish uchun qulay muhit yaratadi, balki o'rganuvchilarga o'zaro fikr almashish, yangi do'stlar orttirish va o'z nutqini sinovdan o'tkazish imkonini beradi. Ko'plab shaharlarda hamda onlayn platformalarda faoliyat yurituvchi til almashish klublari mavjud. Ushbu guruhlarda qatnashish orqali o'rganilayotgan tilda o'z fikrlarini ifoda etish, savollar berish va javob olish, shuningdek, real hayotda duch keladigan vaziyatlarda nutqni qo'llash ko'nikmalari shakllanadi. Bunday guruhlarning asosiy afzalligi shundaki, ular o'rganuvchilarni bir-birlari bilan faol muloqotga jalb qiladi, bu esa tilni tezroq o'zlashtirishga yordam beradi. Onlayn texnologiyalar va ilovalarning rivojlanishi til o'rganish jarayonini yanada qulay va samarali qildi. Mustaqil o'rganganlar uchun onlayn platformalar orqali ingliz tilida muloqot qilish imkoniyatlari cheksizdir. Videoqo'ng'iroqlar, chatlar, forumlar, til o'rganish dasturlari va maxsus ilovalar yordamida ingliz tilida suhbatlashish, til o'rganuvchilar bilan bog'lanish va fikr almashish mumkin. Zoom, Skype, Telegram yoki WhatsApp kabi ilovalar til o'rganuvchilarga global doirada suhbatlashish imkonini beradi. Shu bilan birga, onlayn til o'rganish platformalarida muntazam ravishda suhbat mashqlari tashkil etiladi, bu esa o'rganuvchilarga o'z

nutqini sinovdan o'tkazish va tilni erkin qo'llash imkonini beradi. Onlayn muloqotning yana bir qulayligi — geografik cheklovlarsiz, har qanday vaqtda va qulay joyda amaliyot qilish imkoniyati. Yana bir muhim jihat — ingliz tilida so'zlashadigan do'stlar va tanishlar orttirish. Bu nafaqat tilni o'rganishni tezlashtiradi, balki madaniy almashinuvni ham ta'minlaydi. Do'stlar bilan til amaliyotini olib borish o'rganuvchilarga o'z qobiliyatlarini sinab ko'rish, yangi so'z va iboralarni o'rganish, talaffuz va intonatsiyalarni yaxshilash imkonini beradi. Ijtimoiy tarmoqlar, til o'rganish forumlari va maxsus saytlar orqali ingliz tilida so'zlashuvchi odamlar bilan bog'lanish mumkin. Shu tariqa, tilni haqiqiy hayotda qo'llash imkoniyati oshadi va o'rganuvchilar o'zlarini yanada erkin his qilishadi. Shuningdek, mustaqil o'rganganlar uchun yozma muloqot orqali til ko'nikmalarini rivojlantirish muhimdir. Ingliz tilida kundalik yozish, blog yuritish, qisqa hikoyalar yoki insholar yozish orqali tilni mustahkamlash mumkin. Yozma mashqlar nafaqat lug'atni kengaytiradi, balki grammatika va gap tuzilishini yanada chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi. O'z fikrlarini yozma ravishda ifoda eta olish tilni erkin qo'llash va muloqotda qatnashish uchun zarur ko'nikmadir. Bundan tashqari, o'z ovozi yozib, talaffuz va intonatsiyani tekshirish orqali nutqni yaxshilash mumkin. Ovoz yozish o'rganuvchiga xatolarini aniqlash va ularni tuzatish imkonini beradi, bu esa muloqotdagi ishonchni oshiradi. Professional yordam olish ham muloqot imkoniyatlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ingliz tilini mustaqil o'rganganlar uchun individual darslar yoki kichik guruhlardagi treninglar orqali tilni amalda qo'llash imkoniyati yaratiladi. Mutaxassislar tomonidan olib boriladigan mashg'ulotlarda suhbatlar, rolli o'yinlar va dialoglar ko'proq qo'llaniladi, bu esa o'rganuvchilarning nutqini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, o'rgatuvchilar tomonidan beriladigan konstruktiv fikrlar va xatolarni tuzatish jarayoni tilni o'zlashtirishda tezkor natijalar beradi. Shu bilan birga, o'rganuvchilar o'zlaridagi bo'shliqlarni aniqlab, ularni bartaraf etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Til muhitida bo'lish va ingliz tilida tinglashni ko'paytirish ham muloqot imkoniyatlarini kengaytiradi. Ingliz tilida yaratilgan seriallar, filmlar, podcastlar va audiokitoblarni muntazam tinglash orqali til muhiti bilan tanishish mumkin. Bu nafaqat tinglash ko'nikmasini oshiradi, balki yangi so'z va iboralarni o'rganishga, talaffuzni yaxshilashga yordam beradi. Real nutq uslublarini o'zlashtirish tilga bo'lgan qiziqishni oshiradi va muloqotda ko'proq ishtirok etishga undaydi. Bundan tashqari, kinolar va seriallar yordamida madaniy kontekstni tushunish osonlashadi, bu esa muloqotda noaniqliklarni kamaytiradi. Til o'rganish jarayonida eng muhim jihatlardan biri — xatolardan qo'rqqanlik va har bir suhbatni o'rganish uchun imkoniyat sifatida ko'rishdir. Mustaqil o'rganuvchilar ko'pincha o'z nutqlaridagi xatolar tufayli muloqotdan qochishadi, bu esa rivojlanishni sekinlashtiradi. Aslida, har qanday xato til o'rganish jarayonining ajralmas qismi bo'lib, uni tahlil qilish va tuzatish orqali muvaffaqiyatga erishish mumkin. O'z-o'zini

rag'batlantirish, muloqotda qatnashishga intilish va o'rganishni davom ettirish til ko'nikmalarini mustahkamlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.[5]

Til o'rganishda muntazamlik va rejalashtirish ham katta ahamiyatga ega. Muloqot imkoniyatlarini kengaytirish uchun har kuni ma'lum vaqt ajratib, suhbatlar, yozma mashqlar va tinglash faoliyatlarini amalga oshirish kerak. Bu odat tilga bo'lgan ishonchni oshiradi va tilni o'rganish jarayonini samarali qiladi. Shuningdek, o'rganish jarayonida o'z maqsadlaringizni aniqlab olish va ularga erishish yo'lida kichik qadamlar qo'yish motivatsiyani saqlashga yordam beradi. Natijada, ingliz tilini mustaqil o'rganganlar uchun muloqot imkoniyatlarini oshirish ko'p jihatdan o'z faolligingizga, tashabbuskorligingizga va resurslardan foydalanish qobiliyatingizga bog'liq. Turli muloqot shakllarini sinab ko'rish, yangi odamlar bilan suhbatlashish, yozma va og'zaki mashqlarni muntazam bajarish, shuningdek, til muhiti bilan ko'proq tanishish tilni tezroq va samaraliroq o'zlashtirishga yordam beradi. Har bir suhbat va mashq til o'rganishdagi muhim qadamdir, undan qo'rqmaslik va undan o'rganishga intilish esa muvaffaqiyat kalitidir.[6]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini mustaqil o'rganish jarayonida ko'plab muammolar yuzaga kelishi tabiiy hol. Bular orasida motivatsiya pasayishi, vaqt yetishmasligi, grammatika va lug'atni o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar, talaffuz va eshitish qobiliyati, muloqot imkoniyatlarining cheklanganligi, noto'g'ri o'quv materiallari tanlovi, o'z-o'zini baholashdagi muammolar, texnologiyalardan samarali foydalanmaslik, madaniy farqlar va o'z-o'zini tartibga solishdagi qiyinchiliklar alohida o'rin tutadi. Har bir muammoni yengish yo'llari mavjud bo'lib, ular orasida aniq maqsad qo'yish, samarali vaqt boshqaruvi, sifatli o'quv materiallari tanlash, ko'p amaliy mashqlar qilish, til muhiti bilan ko'proq aloqa o'rnatish va texnologiyalardan to'g'ri foydalanish kabi usullar mavjud. Shunday qilib, mustaqil o'rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun o'z ustida tizimli ishlash, sabr-toqat va qat'iyat talab etiladi. Bu jarayonni samarali tashkil etish orqali har bir o'rganuvchi o'z maqsadiga erishishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov, O. (2021). "Ingliz tilini mustaqil o'rganishda so'z boyligini oshirish muammolari". Til va Ta'lim, 5(2), 23-30.
2. Islomova, N. (2020). "Mustaqil til o'rganishda motivatsiya va uning samaradorligi". Pedagogika Ilmi, 4(3), 15-22.
3. Tursunov, B. (2022). "Ingliz tilini o'rganishda kommunikativ qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari". Zamonaviy Ta'lim, 6(1), 45-53.
4. Raximova, S. (2019). "Til o'rganish jarayonida psixologik to'siqlar va ularni yengish metodlari". Psixologiya va Ta'lim, 3(4), 12-19.

5. Murodov, J. (2023). "Mustaqil o'rganishda ta'lim resurslaridan samarali foydalanish". Ta'lim Texnologiyalari, 7(2), 55-62.
6. Yusupova, D. (2021). "Ingliz tilini mustaqil o'rganishda tinglab tushunish qobiliyatini rivojlantirish". Tilshunoslik Tadqiqotlari, 8(1), 34-40.
7. Qodirov, A. (2020). "Onlayn ta'lim va ingliz tili mustaqil o'rganish: muammolar va yechimlar". Axborot Texnologiyalari va Ta'lim, 9(3), 28-35.
8. Nasrullaeva, M. (2022). "Mustaqil til o'rganishda vaqtni boshqarish va rejalashtirish muammolari". Ilmiy Izlanishlar, 10(1), 41-47.
9. Shermatov, K. (2019). "Ingliz tilida nutq madaniyati: mustaqil o'rganuvchilar uchun qo'llanma". Til va Madaniyat, 4(2), 50-58.
10. Abdullayeva, F. (2023). "Ingliz tilini mustaqil o'rganishda texnologik vositalardan foydalanish samaradorligi". Zamonaviy Ta'lim Texnologiyalari, 11(1), 60-67.